

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNİN CERRAHI BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN TEKNOLOJİYE İLİŞKİN TUTUMLARI

*ATTITUDE TOWARD TECHNOLOGY NURSES WORK IN SURGICAL DEPARTMENT AT A
UNIVERSITY HOSPITAL*

Yard.Doç.Dr. Dilek ÇAKIR UMAR* **Doç.Dr. Filiz ÖĞCE****
Prof.Dr. Meryem YAVUZ van GIEBERGEN * **Yard.Doç.Dr. Selda KARAVELİ ÇAKIR*****

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hast. Hemş. AD.

**İzmir Ekonomi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

*** Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Araştırma 19. Ulusal Cerrahi Kongresi 14. Cerrahi Hemşireliği Kongresi 16-20 Nisan 2014, Antalya'da poster bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET

Amaç: Gelişen teknoloji, sağlık alanında etkili ve verimli hizmet sunma olanağını arttırmaktadır. Tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleğinin eğitim ve uygulama alanlarında teknoloji kullanımının önemi giderek artmaktadır. Bu çalışma Bir Üniversite Hastanesinin Cerrahi Birimlerinde Çalışan Hemşirelerin Teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek amacı ile planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinin cerrahi birimlerinde çalışan hemşireler oluşturmuştur. Evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş (250), ancak araştırmanın örneklemini 109 (%43.6) hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın yürütülebilmesi için, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Etik Kurul'undan, araştırmanın yapıldığı hastaneden ve araştırmaya katılacak hemşirelerden yazılı izin alınmıştır. Veriler 15 Ocak – 15 Nisan 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler, "Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Teknolojiye Karşı Tutum" ölçeği ile elde edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 185'dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, teknolojiye ilişkin tutumun iyi olduğunu göstermektedir.

Bulgular ve Sonuç: Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin; %70'inin cerrahi servisinde, %30'unun ameliyathanede görevli olduğu, %93'ünün kadrolu olarak çalıştığı, % 95 inin kadın olduğu, % 44'ünün 30-39 yaş gurubunda olduğu, %85'inin lisans mezunu olduğu, hemşire olarak çalışma yılının ortalama 13.1 (min:1, max:33) yıl olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puanın (133.39±18.37) olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin medeni durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında bekar olanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Araştırmanın sonucunda hemşirelerin teknolojiye ilişkin olumlu tutum içinde olmadıkları saptanmıştır. Hemşireliğin tanınmasında ve bilimsel temellerinin güçlendirilmesinde teknolojinin kullanılması önemlidir. Bu doğrultuda teknolojiye yönelik olumlu tutumun, hemşirelik mesleğinde yerini alması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, teknoloji, cerrahi, teknolojiye ilişkin tutum.

ABSTRACT

Objectives: *Developing technology increases possibility of effective and productive service in health area. As in all occupations, education of nursing and application areas are increasing importance of the use of technology. This research is planned to determine nurse' attitudes who works at surgical clinics at a University Hospital towards technology*

Material and Method: *The research population consisted of nurses who work in surgical units a University Hospital. The objective was to reach the entire universe (250), but the sample of the research consisted of 109 (43.6%) nurses. Written permission was taken from the Ege University Faculty of Nursing Ethics Committee, the Ege University Medical Faculty Hospital Administration and nurses. Data were collected between the dates of 15 January – 15 April 2014. The data for this research was collected by Nurse Information Form and Attitudes Toward Technology Scale. The highest score (185) that can be taken from the scale. Higher scores were taken from the scale, show positive attitudes toward technology*

Results and Conclusions: *It was determined that the nurses assigned to research were 70% of them working surgical unit, 30% of them working operating room, 93% of them were working as permanent, 95% of them were female, %44 of them between 30and 39 years old, 85% of them were graduate degree, were an average of 13.1 years working as a nurse (min:1, max:33). It was determined that the nurses assigned to research were taken (133.39±18.37) from attitudes toward technology scale. According to the nurses' marital status, the average their scores from the attitudes toward technology scale was determined that in favor of the single a statistically significant difference (p <0.05).*

The results showed that nurses held a negative attitudes toward technology. Whereas the using of technology is important for the recognition of nursing as a discipline and reinforced basis of scientific. In this context positive attitude towards technology is necessary to take place in the nursing profession.

Keywords: *Nurse, technology, surgery, attitude toward technology*

GİRİŞ

Bilgi çağının en etkin unsurlarından biri olan teknolojinin kullanılması birey, toplum ve meslek üyesini olaylar ve olgular karşısında daha güçlü hale getirmekte, yaşamı kolaylaştırmakla birlikte bireye, topluma ve meslek üyesine yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumlulukların bilincinde olan, teknolojiyi üretip kullanabilen, teknolojiyle bütünleşen birey, toplum ve meslek üyesinin her zaman daha önde ve daha güçlü olacağı bilinen bir gerçek olarak görülmektedir (Işık ve Akbolat 2010, Kısa ve Kaya 2006, Kirkley ve ark 2004). Özellikle 1970'lerden beri sürekli gelişen teknoloji her alanda olduğu gibi sağlık alanı çalışanlarını da etkilemektedir. Bu durum verilen hizmet kalitesinin artmasında önemli rol oynayan yeni teknolojilerin sağlık çalışanları

tarafından kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir (Orun ve Kula 2012, Bartholomew ve Curtis 2004).

Teknoloji bir amaç için, belli teknik bilgi, işlem, yöntem ve süreçlerin, doğrudan veya (malzeme/ takım, cihaz, makine, buluş, tertibat ve diğer malzemeler, diğer donatım ve sistemler, diğerleri gibi) belli nesnelere uyarlanarak, bir bütünlük içinde uygulanması şeklinde tanımlanabilir (Sargutan 2006). Bilişim teknolojileri de genel olarak bilgi kaynaklarına erişmek, paylaşmak ve kullanmak için elektronik araçlardan yararlanmayı mümkün kılan uygulamaların tümünü içermektedir (Gökalp ve ark 2006). Bilgi teknolojileri şemsiyesi altında yer alan teknolojiler, bilgisayar teknolojileri olmaktadır (Altın 2008).

Günümüzde tıp ve sağlık bakımında teknoloji kullanımı oldukça gelişmiş olup, sağlık bakımı giderek teknolojiye bağımlı hale gelmiştir. Teknolojinin öneminin gittikçe arttığı sağlık hizmetlerinde, hizmetlerin etkili, verimli ve kaliteli sunulması açısından hemşirelerin teknoloji kullanımı önem arz etmektedir (Işık ve Akbolat 2010).

Topluma hizmet vermek üzere ortaya çıkan hemşirelik, insanların sağlığını korumak ve geliştirmek, hastaya bakım vermek ve güvende olduğunu hissetmesini sağlamak amacıyla ortaya çıkan bir meslektir (Görüş ve ark 2014). Hemşireler, hastalarında fiziksel, emosyonel rahatlığı ve destek sağlamak amacıyla güvenli, etkili ve kaliteli bakım girişimlerini gerçekleştirmektedir (Başar ve ark. 2008). Bakım girişimlerini gerçekleştirirken teknolojik gelişmelerden etkilenmektedirler (Bilgiç ve Şendir 2014, Işık ve Akbolat 2010). Hemşireler kullanacakları teknolojiyi belirlerken; uygulanabilir, kullanılabilir ve güvenilir olmasına, bunun yanı sıra kullanılan teknolojinin maliyetine, sosyal, yasal ve etik yönüne dikkat etmelidir. Hemşireler bilgi teknoloji sistemlerini; hasta kayıtlarının tutulması, hekim istemlerinin kabulü, ilaç uygulamalarında barkod alımı, hemşirelik bakım planlarının oluşturulması, klinik rehber oluşturma, malzeme istemi gibi birçok uygulamada kullanılmaktadırlar (Çelik 2011, Ay 2009).

Teknoloji verimli şekilde kullanıldığında hayatın her alanında işleri kolaylaştırabilmektedir (Doğan 2011). Teknolojiyi kullanamama veya kendini yetersiz hissetme durumunda ise yeni bir problem şeklinde bireyin yaşamında yerini alabilmektedir (Çavuş ve Günbatır 2008, Kaya ve ark. 2008). Bu sebeple sağlık alanı çalışanlarının teknoloji kullanım düzeyleri, verimlilik açısından önem arz etmektedir. Teknoloji bilgisi ve kullanımı; hemşirelerin pozisyonlarına, problem çözme becerilerine, düşünce ve davranışlarına katkı sağlamaktadır (Kaya ve ark. 2008).

Teknoloji kullanımının hemşirelik hizmetlerine yararları; kayıtların bilgisayarda tutulması ve hemşirenin kırtasiye yükünün azalması, hastaya ayrılan zamanda artış, düzenli ve güvenli kayıt tutulması, bilgisayar desteği ile geliştirilen bakım planları ile hastanın daha kapsamlı bakım alması, kayıtlar sayesinde hasta bakımı değerlendirilmesinin daha objektif olması, elle yapılan kayıtlarda meydana gelebilecek hataların en aza indirilmesi, bilgisayar/internet yolu ile bakımda kullanılmak üzere; araştırma, bilim ve teknolojinin en son verilerinden haberdar

olunması ve eğitimde sürekliliğin sağlanmasıdır (Akın ve Khorshid 2006, Barnar ve Sandelowski 2001).

AMAÇ

Teknoloji kullanımının hemşirelik mesleğine getirdiği onca yarara karşı, çalışan hemşirelerin bu duruma ilişkin tutumlarının nasıl olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Hemşirelerin teknolojiye karşı olumlu veya olumsuz tutumları, onların bilgisayar kullanabilmeyi öğrenmelerinde ve yeni beceriler kazanabilmelerinde gerçekten önemlidir. Hemşirelerin yeni beceri kazanmak amacıyla aklında bir plan geliştirebilmesi ve bu planı uygulamaya geçirebilmesi öncelikle bu konudaki tutumlarıyla ilgilidir. Bu araştırmanın amacı, bir üniversite hastanesinin cerrahi birimlerinde çalışan hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Üniversite Hastaneleri Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin yanında nitelik yönünden bir üst sınıfta bulunmaktadır. Teknoloji kullanımı bu hastanelerde daha fazla yer almaktadır. Bu nedenle araştırma bir üniversite hastanesinin cerrahi birimlerinde çalışan hemşirelerle, 15 Ocak- 15 Nisan 2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma, cerrahi birimlerde çalışan hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik tanımlayıcı bir çalışmadır.

Evren ve Örneklemi: Bu araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinin cerrahi biriminde çalışan 250 hemşire oluşturmuştur. Araştırma hakkında bilgi verildikten sonra araştırmaya katılmayı kabul eden 109 (%43.6) hemşire araştırmanın örneklemi oluşturdu.

Veri Toplama Araçları: Çalışmanın verileri "Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Teknolojiye Karşı Tutum Ölçeği" ile elde edilmiştir. Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu; araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Hemşire tanıtıcı bilgi formunda hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma yılı, kurumdaki ünvanı, istihdam şekli, çalışma saatleri, bilgisayar kullanımını nasıl öğrendiği belirlemeye yönelik toplam ondört soru bulunmaktadır. Hemşirelerin teknolojiye karşı tutumları, Akbaba Altun (2002) tarafından geliştirilen "Teknolojiye Karşı Tutum Ölçeği" ile belirlenmiştir. Akbaba Altun tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında, toplam ölçek için cronbach alpha katsayısı .91 olarak bulunmuştur (Akbaba Altun 2002). Bu ölçek beşli likert tipindedir, 37 madde ve dokuz alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek alt boyutları; Teknolojiyi Benimseme (23, 24, 26, 27, 28, 29, 30 no'lu maddeler), Teknoloji ve Gelişme (18, 20, 21, 22, 37 no' lu maddeler) Teknolojiyi İzleme (6, 9, 11, 13, 16 no' lu maddeler), Teknoloji ve Yönetim (5,8,10,12 no' lu maddeler), Teknoloji Korkusu (14,17,19,35 no' lu maddeler), Teknoloji ve İnternet (15, 25, 32, 36 no' lu maddeler), Teknolojiye Güven (31,33,34 no' lu maddeler), Teknoloji ve Karamsarlık (1, 3, 7 no' lu maddeler), Teknoloji Kullanımı (2,4 no' lu maddeler)' dir. Ölçekte yer alan 1, 3, 5, 7, 10, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 26, 27, 28, 30, 32, 35, 36 no' lu maddeler ters puanlanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin yorumlanması yapılırken olumsuz ifadeler tersine puanlanmış, Kesinlikle katılıyorum seçeneğine 4.20-5.00 puan, Katılıyorum seçeneğine 3.40-4.19 puan, Kararsızım seçeneğine 2.60-3.39 puan, Katılmıyorum

seçeneğine 1.80-2.59 puan, Kesinlikle katılmıyorum seçeneğine 1-1.79 puan verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 185'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça teknolojiye ilişkin tutum, olumlu yönde artmaktadır.

Veri Toplama: Uygulamadan hemen önce katılımcılara araştırmanın konusu, araştırmanın amacı ve araştırmacıların kimliği açıklanmıştır. Sorumlu araştırmacı tarafından araştırmayı kabul eden hemşirelere veri toplama formlarını vermiştir. Hemşirelerin veri toplama aracını doldurmaları ortalama 20-25 dakikada gerçekleşmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Elde edilen verilerin değerlendirilmesi SPSS 18.0 paket programında, tanımlayıcı istatistiksel (frekans, ortalama, standart sapma) yöntem, bağımsız t testi, ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemi kullanılarak analiz edildi. Ölçekte yer alan maddelerin yorumlanması yapılırken olumsuz ifadeler tersine puanlandı. $p < 0.05$ değerleri için istatistiksel olarak önemli kabul edildi.

Çalışmanın Etik Boyutu: Veri toplamaya başlamadan önce, ölçeği geliştirilen yazardan, çalışmanın yapılması için Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Etik Kurul'undan çalışmanın yapıldığı hastaneden ve araştırmaya katılacak hemşirelerden yazılı izin alındı.

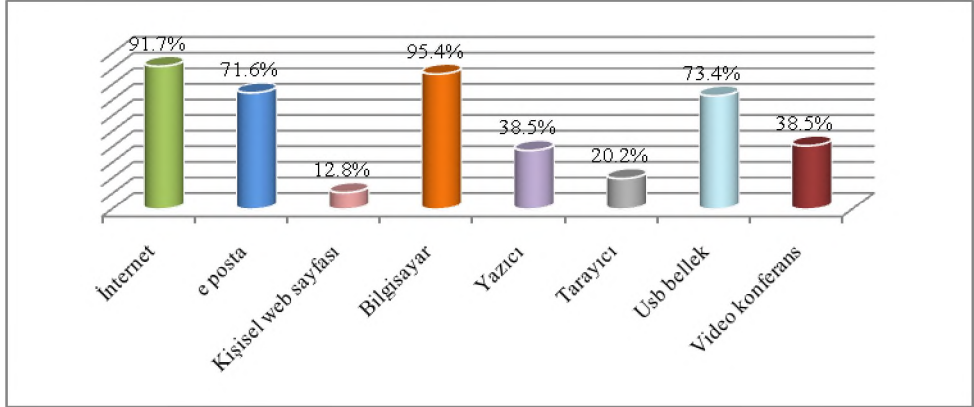
Çalışmanın Sınırlılıkları: Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca bir üniversite hastanesinin cerrahi biriminde çalışan hemşirelere ait verilerdir ve Teknolojiye Karşı Tutum Ölçeği'ndeki maddelerle sınırlıdır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan hemşirelerin %22' sinin 20-29 yaş, % 42.2'ünün 30-39 yaş grubunda, %33.9'unun 40-49 yaş grubunda, %1.8'inin 50-59 yaş grubunda olduğu, %95.4'ünün kadın, %70'inin cerrahi servisinde, %39'unun ameliyathanede çalıştığı % 63.3'ünün evli, %86.2'sinin lisans mezunu olduğu, %91.7'sinin kadrolu olarak çalıştığı, %35.8'inin nöbetle çalıştığı, hemşire olarak çalışma yılının ortalama 13.43 (min:1, max:34) yıl olduğu belirlendi. Ayrıca, hemşirelerin %91.7'sinin çalıştığı kurumda herhangi bir yönetsel sorumluluğu olmadığı, % 59.6'sının bilgisayar kullanmayı kendi kendine öğrendiği, %59.6'sının 7 yıldan daha uzun süredir bilgisayar kullandığı, % 66.1'inin çalıştığı kurumda bilgisayara dayalı bir ortamda çalışmak istediği saptandı. Hemşirelerin %91.7'sinin internet, %71.6'sını e-posta, %12.8'inin kişisel web sayfası, %95.4'ünün bilgisayar, %35.8'inin yazıcı, %20.2' sinin tarayıcı, %73.4'ünün usb bellek ve %38.5'inin video konferans gibi teknolojik donanımlardan evlerinde yararlandığı, % 4.6'sının teknolojik donanımları kullanmadığı belirlendi (Grafik 1).

Grafik 1: Hemşirelerin Evlerinde Kullandıkları Teknolojik Araç ve Gereçlerin Dağılımı

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 1: Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutumlarıyla İlgili Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları (n: 109)

	ARİTMETİK ORTALAMA VE STANDART SAPMA	
	x	SD
1.Günlük işlerimde teknolojiden yararlanmaktan kaçınıyorum.	4.11	0.95
2.İnsanları teknolojiyi kullanmaları için özendiririm.	3.70	0.98
3.Öğrencileri erken yaşlarda teknoloji ile tanıştırmayı faydalı bulmam.	3.66	1.18
4.Bilgisayar kullanmaktan hoşlanırım.	3.72	0.95
5.Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm.	4.31	0.71
6.Meslektaşlarım ile teknoloji üzerine konuşmaktan keyif duyarım.	3.42	0.95
7.Teknolojideki gelişmelerin hastanedeki rolümü azaltacağını düşünürüm.	4.00	0.94
8.Hastanede yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım.	4.01	0.76
9.Teknoloji fuarlarına katılmaktan hoşlanırım.	3.26	1.09
10.Teknoloji ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına katılmak beni rahatsız eder.	3.95	0.83
11.Teknoloji ile ilgili yayınları izlemekten zevk alırım.	3.44	0.95
12.Hastane yönetiminde teknolojinin yarar getireceğine inanmam.	4.02	0.86
13.Teknoloji ile ilgili televizyon programlarını seyretmekten zevk alırım.	3.52	0.94
14.Teknolojinin insanları yabancılaştırdığını düşünürüm.	3.02	1.05
15.E-posta (e-mail) kullanmanın bir kolaylık olduğunu düşünürüm.	4.04	0.71
16.İnsanlara teknoloji fuarlarına katılmalarını öneririm.	3.44	0.91
17.Teknolojiye bağımlı olmaktan korkarım.	3.08	1.05

18.Çalıştığım personelden teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi almaktan hoşlanırım.	3.82	0.65
19.Teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağını düşünürüm.	2.81	1.05
20.Teknoloji ile ilgili konuşma yapılan ortamlarda bulunmaktan hoşlanırım.	3.39	0.95
21.Teknolojik gelişmeleri öğrenmek benim için fazladan bir yük sayılır.	3.89	0.73
22.Öğretim teknolojisinin öğrenmeyi arttırdığını düşünürüm.	3.93	0.58
23.İnsanları yeni teknolojik gelişmeler konusunda bilgilendirmekten hoşlanırım.	3.60	0.81
24.Teknolojinin insanın yerini alacağını düşünürüm.	3.39	0.93
25.İnternette araştırma yapmaktan hoşlanırım.	3.91	0.79
26.Kendimi teknolojik gelişmeleri öğrenmek için yaşlı bulurum.	3.97	0.92
27.Teknoloji konusunda oluşturulan gruplara katılmanın faydalı olacağına inanmam.	3.73	0.87
28. Teknoloji kullanan hastaneleri desteklemem.	4.17	0.75
29.Hastanede yeni öğretim teknolojilerinin kullanıldığını görmek beni mutlu eder.	4.02	0.69
30.Personelin gelişen teknolojilerden faydalanmalarını hastanem için gerekli görmem.	3.97	0.92
31.Hizmet içi eğitim programlarında teknolojiye geniş ölçüde yer verilmesini isterim.	3.92	0.81
32.İnternette araştırma yapmayı bir kolaylık olarak görmem.	4.20	0.69
33.Teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğunu düşünürüm.	2.82	0.98
34.Teknolojinin kontrolümüz altında olduğuna inanırım.	3.39	0.93
35.İnsanlarla yeni teknolojik gelişmeler üzerine konuşmalara girmekten çekinirim.	3.54	0.82
36.E-posta kullanmak benim için önemli değildir.	3.44	0.99
37.Teknoloji ile ilgili kitaplar almaktan hoşlanırım.	2.87	0.98
Genel	3.66	1.30

Tablo 1’de hemşirelerin ölçekte yer alan 37 maddeden 26’sına katıldıkları, 9 madde için kararsız oldukları belirlendi. Hemşireler aritmetik ortalamalara göre en yüksek puanı; “Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm” (4.31 ± 0.71) ve “ İnternette araştırma yapmayı bir kolaylık olarak görmem” (4.20 ± 0.69) maddelerinden almışlardır. En düşük aritmetik ortalama puanını “Teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağını düşünürüm.” (2.81 ± 1.05) ve “Teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğunu düşünürüm” (2.82 ± 0.98) maddelerinden almışlardır. Bu araştırmanın sonucunda; araştırma kapsamındaki hemşirelerin teknoloji kullanımı ile ilgili olumlu tutum içinde olmadıklarını, kişiler arası etkileşimi azaltacağı konusunda

endişe yaşadıklarını ve bilgiye ulaşmada teknolojinin tek yol olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu sonuç, Kısa ve Kaya'nın (2006) nın çalışmasında da öğretim elemanlarının teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağı konusundaki kararsız kaldıklarını gösteren bulguları ile paralellik göstermektedir. Hemşirelerin teknolojinin kişilerarası etkileşimi azaltacağı konusunda endişe yaşamaları, hemşireliğin, insanı merkeze alan bir meslek olmasına bağlanabilir.

Tablo 2: Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları (n: 109)

TUTUM ÖLÇEĞİ ALT BOYUTLARI	Madde Sayısı	x	SD
Teknolojiyi Benimseme	7	26.89	3.55
Teknoloji ve Gelişme	5	17.79	3.09
Teknolojiyi İzleme	5	17.07	3.95
Teknoloji ve Yönetim	4	16.25	2.26
Teknoloji ve İnternet	4	12.53	2.80
Teknoloji Korkusu	4	15.63	2.38
Teknoloji ve Karamsarlık	3	7.17	1.61
Teknolojiye Güven	3	11.70	2.15
Teknoloji Kullanımı	2	7.44	1.77
Genel Ortalama	37	133.39	18.37

Tablo 2' de görüldüğü gibi, hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarında aldıkları aritmetik ortalamaları incelendiğinde; Teknolojiyi Benimseme boyutundan 26.89 ± 3.55 puan, Teknoloji ve Gelişme Boyutundan 17.79 ± 3.09 puan, Teknolojiyi İzleme boyutundan 17.07 ± 3.95 puan, Teknoloji ve Yönetim boyutundan 16.25 ± 2.26 puan, Teknoloji ve İnternet boyutundan 12.53 ± 2.80 puan, Teknoloji Korkusu boyutundan 15.63 ± 2.38 puan, Teknoloji ve Karamsarlık boyutundan 7.17 ± 1.61 puan, Teknoloji ve Güven boyutundan 11.70 ± 2.15 puan, Teknoloji Kullanımı boyutundan 7.44 ± 1.77 puan aldıkları ve ölçeğin genel ortalamasının 133.39 ± 18.37 puan olduğu belirlendi. Teknoloji tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puanın 185 olduğu dikkate alındığında, hemşirelerin bireysel ve mesleki yaşamlarında önemli rol oynayan teknolojiye ilişkin olumsuz tutum eğiliminde oldukları söylenebilir.

Tablo 3: Hemşirelerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerine Göre Teknolojiye İlişkin Tutumlarının Varyans Analizi Sonuçları (n:109)

		N	Aritmetik ort ± SS	F	p
Yaş	20-29	24	141.08±14.88	2.22	0.090
	30-39	46	137.39±19.00		
	40-49	37	130.67±17.64		
	50-59	2	123.00±15.55		
Çalışma yılı	1-5 yıl	22	138.95±11.78	1.89	0.10
	6-10 yıl	22	137.81±17.87		
	11-15 yıl	16	133.81±22.32		
	16-20 yıl	28	131.82±21.27		
	21-25 yıl	12	122.25±9.72		
	26-30 yıl	7	125.42±9.72		
Medeni Durum	Evli	69	129.30±18.30	10.10	0.002*
	Bekar	40	140.45±15.36		
Eğitim Durumu	Lise	3	124.66±13.31	1.50	0.21
	Ön Lisans	7	121.85±10.85		
	Lisans	94	134.12±19.01		
	Yüksek Lisans	5	133.39±18.37		
Cinsiyet	Kadın	104	132.81±18.18	2.26	0.13
	Erkek	5	145.40±9.06		
Çalışma Şekli	Gündüz	39	134.56±17.33	0.51	0.59
	Nöbet	134	130.94±15.67		
	Vardiya	32	134.39±18.37		
Kurum Ünvanı	Hemşire	100	133.75 ±18.59	0.67	0.51
	Sorumlu Hemşire	3	125.33±12.50		
	Başhemşire	6	137.66±12.50		

Tablo 3 'de hemşirelerin bazı tanıtıcı özelliklerine göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları yer almaktadır. Hemşirelerin medeni durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu ($p<0.05$). Medeni durumu bekar olan hemşirelerin teknolojiye yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları saptandı ($p<0.05$). Hemşirelik 24 saat verilen bir sağlık hizmetidir. Evli olan hemşirelerin, teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden düşük puan almaları, aile hayatının getirdiği ek sorumluluklar olduğunu düşündürmektedir. Kısa ve Kaya'nın (2006) nın çalışmasında hemşire öğretim üyelerinin medeni durumlarının teknolojiye ilişkin tutum üzerine etkisi olmayan bir değişken olarak değerlendirildi.

Tablo 4. Hemşirelerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerine Göre Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Anımsatıcı Ölçümlerin ve Standart Sapmaları (n: 109)

Alt Boyutlar	Tanıtıcı Özellikler	Teknolojiyi Benimseme	Teknolojiye Gelişme	Teknolojiyi İzleme	Teknolojiye Yönelim	Teknoloji ve İnternet	Teknoloji Korkusu	Teknoloji ve Karamsarlık	Teknolojiye Güven	Teknoloji Kullanımı	
Medeni Durum	Evlü	69	26,10±3,37	17,21±3,14	16,26±3,82	16,02±1,91	12,10±2,87	15,07±2,40	6,85±1,53	11,56±2,10	7,07±1,74
	Bekar	40	28,27±3,46	18,80±2,76	18,47±3,80	16,65±2,70	13,27±2,53	16,60±2,03	7,72±1,61	11,95±2,25	8,07±1,67
Eğitim Durumu			F:10,34 p:0,87	F:10,34 p:0,002	F:8,50 p:0,004	F:1,92 p:0,16	F:4,59 p:0,034	F:11,36 p:0,001	F:7,81 p:0,006	F:0,80 p:0,37	F:8,63 p:0,004
	Lise	3	27,33±1,15	17,66±2,08	13,33±2,30	16,00±0,00	12,66±3,51	14,33±1,52	6,33±1,52	10,66±1,15	6,33±1,52
On Lisans		7	23,28±1,60	15,71±2,36	15,00±3,74	14,71±1,25	10,85±1,95	15,28±2,42	6,28±0,75	10,28±2,13	6,85±0,69
	Lisans	94	27,06±3,61	17,81±3,17	17,23±3,99	16,32±2,34	12,59±2,86	15,65±2,44	7,25±1,66	11,82±2,17	7,53±1,83
Yüksek Lisans		5	28,60±2,20	19,40±1,81	19,20±1,78	17,20±1,64	13,60±1,51	16,40±1,51	7,80±1,24	12,00±1,72	7,20±1,78
			F:3,04 p:0,03	F:1,54 p:0,20	F:2,1 p:0,10	F:1,43 p:0,23	F:1,09 p:0,35	F:0,51 p:0,67	F:1,09 p:0,35	F:1,39 p:0,24	F:0,74 p:0,52
Çalışma Yılı											
	1-5 yıl	22	28,18±1,44	18,81±2,21	18,22±3,19	16,68±2,90	13,09±1,82	16,13±1,75	7,59±1,56	12,31±1,98	7,90±1,34
6-10 yıl		22	27,13±3,15	18,68±2,69	18,22±3,55	16,68±2,27	13,13±3,05	16,36±2,53	7,81±1,05	11,72±2,52	8,04±1,25
	11-15 yıl	16	26,76±4,75	18,12±3,26	18,18±3,46	15,81±2,13	12,93±3,76	15,50±2,58	7,25±1,77	11,81±2,31	7,31±2,05
16-20 yıl		28	27,07±3,34	17,50±3,75	16,14±4,52	16,42±2,06	12,03±3,12	15,35±2,69	6,71±1,82	11,89±2,09	7,07±2,10
	21-25 yıl	12	25,41±3,14	16,00±2,46	15,41±4,48	15,30±2,11	11,33±1,49	14,50±2,50	6,58±1,78	10,58±1,72	6,83±2,08
26-30 yıl		7	25,71±2,36	16,51±2,43	15,00±2,94	15,81±0,89	12,28±2,42	15,00±1,41	6,85±1,21	11,73±2,16	7,44±1,79
			F:1,20 p:0,31	F:2,00 p:0,08	F:2,24 p:0,05	F:0,76 p:0,57	F:1,37 p:0,38	F:1,88 p:0,10	F:1,14 p:0,34	F:1,44 p:0,21	F:1,44 p:0,21
Çalışma Şekli											
	Günlük	39	27,50±3,99	18,00±2,51	17,43±3,47	16,20±2,19	12,74±2,48	15,61±2,55	7,41±1,33	12,02±1,97	7,53±1,57
Nöbet		38	26,00±3,07	17,42±3,05	16,60±3,76	16,31±1,59	12,15±2,63	15,50±2,14	6,97±1,56	11,39±2,13	7,36±1,80
	Varidye	32	27,12±3,17	18,00±3,77	17,18±4,71	17,44±4,71	16,25±2,98	12,21±3,34	15,81±2,52	7,12±1,96	11,68±2,38
			F:2,06 p:0,13	F:0,42 p:0,65	F:0,44 p:0,65	F:0,023 p:0,97	F:0,51 p:0,59	F:0,14 p:0,86	F:0,72 p:0,48	F:0,82 p:0,44	F:0,09 p:0,13

Hemşirelerin medeni durumu ile teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, Teknoloji ve Gelişme, Teknolojiyi İzleme, Teknoloji ve İnternet, Teknoloji Korkusu, Teknoloji ve Karamsarlık, Teknoloji Kullanımı alt boyutunda medeni durum arasında bekar olanların lehine fark olduğu saptandı ($p<0.05$). Medeni durum ile Teknolojiyi Benimseme ve Teknolojiye Güven alt boyutlar arasında anlamlı fark olmadığı belirlendi ($p>0.05$).

Hemşirelerin çalışma yılı ve çalışma şekli ile teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, alt boyutlarda ile çalışma yılı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0.05$).

Hemşirelerin eğitim durumu ile teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, Teknolojiyi Benimseme alt boyutunda eğitim durumu arasında yüksek lisans mezunu olanların lehine fark olduğu belirlendi ($p<0.05$). Eğitim durumu ile diğer alt boyutlar arasında anlamlı fark olmadığı saptandı ($p>0.05$). Bu durumun hemşirelerin aldıkları lisansüstü eğitim sırasında teknoloji kullanma olasılıklarının yüksek olduğunu düşündürmekle birlikte, konuya ilişkin kapsamlı çalışmaların yapılmasında yarar vardır.

SONUÇ

Hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, hemşirelerin genelde teknolojiye ilişkin olumlu tutum içinde olmadıkları saptanmıştır. Oysaki disiplin olarak hemşireliğin tanınmasında ve bilimsel temellerinin güçlendirilmesinde teknolojinin kullanılması önemlidir. Teknoloji hemşirelik kültürünün önemli bir parçası haline gelmek durumundadır. Hemşireler, bakımda kullanılan teknolojik ürünlerin yararlı/etkin olup olmadığını saptamada ve değerlendirmede anahtar rol üstlenmeli, hangi teknolojik ürünün kapsamlı bir şekilde kullanılacağına ve destekleneceğine, hangilerinin ise kullanılmayacağına karar verebilmelidir. Günümüz teknolojisi; etkinlik, güvenlik ve bakım kalitesini geliştirerek hemşireler için çok daha iyi bir çalışma ortamı yaratma, dolayısıyla mesleki tatmini arttırma potansiyeline sahiptir. Sağlık bakım ortamlarında hemşirelerin teknolojiyi etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için teknoloji ile ilgili olarak; hemşirelerin yaşadığı ve yaşayacakları kaygının azaltılması, teknoloji ve sağlıklı/hasta bireyin bakımı arasındaki ilişki üzerinde durulması gerekmektedir. Benzer çalışmaların farklı örneklem grupları, farklı hastane ve bölümlerde yapılması ve sonuçların yaşama geçirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba Altun S. Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi. Çağdaş Eğitim Dergisi 2002; 286: 9-14.
- Akın Ö, Khorshid L. Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 22 (1):55-67.
- Altun FG Sağlık Sektöründe Bilgi Teknolojilerinin Uygulanması. İzmir Örneği Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı 2008.

- Ay F. Uluslararası Elektronik Hasta Kayıt Sistemleri, Hemşirelik Uygulamaları ve Bilgisayar İlişkisi. *Gülhane Tıp Dergisi* 2009; 51: 131-136.
- Barnard A, Sandelowski M. Technology and humane nursing care: (ir) reconcilable or invented differences?. *Journal of Advanced Nursing* 2001; 34 (3): 367-375.
- Bartholomew K, Curtis K. High-tech, high-touch: Why wait?. *Nursing Management* 2004; 35 (9): 48 – 54.
- Başar A, Delice S, İlhan M ve ark. Hemşirelik Hizmetlerinde Bilgisayar Kullanımı. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Örneği. *Bilişim Teknolojileri Dergisi* 2008; 1 (1): 43-46.
- Bilgiç Ş, Şendir M. Hemşirelik Bilişimi. *Cumhuriyet Nursing Journal* 2014; 3(1): 24–28.
- Çavus H, Günbatar M. S Bilgisayar Kaygı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2008; 28(3): 147-163.
- Çelik S. Cerrahi Bakımda Bilgi Güncelleme. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011; 2 (2): 61-65.
- Doğan A. Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi ve Fonksiyonları. *IUYD*.2011; 2(2):51-79.
- Gökalp F, Ada E, Demirhan D. Gelişen Bilgi Teknolojilerinin Kobilere Etkisi. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi* 2006. 8(2):119.
- Görüş S, Bilgi N, Korkut Bayındır S. Hemşirelik Eğitiminde Simülasyon Kullanımı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2014; 4 (2): 25-29.
- Işık O, Akbolat M. Bilgi Teknolojileri ve Hastane Bilgi Sistemleri Kullanımı: Sağlık Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Bilgi Dünyası*. 2010; 11(2):365–389.
- Kaya N, Aştı T, Kaya H ve ark. Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *İ.Ü.F.N. Hem. Derg.* 2008; 16 (62):83–89.
- Kısa B, Kaya H Hemşire Öğretim Elemanlarının Teknolojiye İlişkin Tutumları. *The Turkish Online Educational Technology* 2006; 5 (2): 77-83.
- Kirkley D, Johnson A, Anderson M. Technology support of nursing excellence: The magnet connection. *Nursing Economics*. 2004; 22(2): 94-98.
- Orun E, Kula S. Çeşitli Basamaklarda Çalışan Sağlık Personelinin Bilişim Düzeyinin Ölçülmesi: Üniversite Hastanesi ve Sağlık Ocağı Uygulaması. *Bilişim Teknolojileri Dergisi* 2012; 5 (1):129-35.
- Sargutan E. Sağlık Sektöründe ve Sağlık Kuruluşlarında Teknoloji Yönetimi. 1. Baskı, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006; 3.